

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 533/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bez právneho zastúpenia, proti postupu Mestského súdu Bratislava III (predtým Okresného súdu Bratislava V) v konaní vedenom pod sp. zn. B5-58Cr/7/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 8. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) v konaní vedenom pod sp. zn. B5-58Cr/7/2021. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie 3 500 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Spolu s ústavnou sťažnosťou doručil sťažovateľ ústavnému súdu aj žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyžiadaného spisu mestského súdu sp. zn. B5-58Cr/7/2021 vyplýva, že v napadnutom konaní sa sťažovateľ žalobou podanou 3. augusta 2021 domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku. Žaloba bola doplnená advokátom na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci o predbežnom poskytnutí právnej pomoci 21. októbra 2021. Následne advokát súdu oznámil ukončenie zastupovania, keďže Centrum právnej pomoci žiadosť o poskytnutie právnej pomoci zamietlo. Okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho

poplatku 28. októbra 2021, na čo reagoval sťažovateľ 18. novembra 2021 podaním žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Okresný súd uznesením z 21. apríla 2022 sťažovateľovi oslobodenie nepriznal. Sťažnosti proti tomuto uzneseniu zamietol okresný súd uznesením z 29. decembra 2022. Sťažovateľ sa 21. januára 2023 obrátil na predsedníčku okresného súdu so sťažnosťou na prieťahy v konaní, ktorá mu listom z 2. marca 2023 oznámila, že medzi jednotlivými úkonmi zo strany súdu identifikovala obdobia dlhšej nečinnosti, ktoré boli spôsobené zaťaženosťou konajúcej sudkyne. Okresný súd následne vydal 15. marca 2023 uznesenie o zastavení konania. Sťažnosť sťažovateľa z 12. apríla 2023 zamietol okresný súd uznesením z 13. augusta 2024, ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. augusta 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ rozporuje, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti mestský súd v napadnutom konaní meritórne právoplatne nerozhodol o jeho žalobe. Namíeta, že mestský súd konanie zastavil napriek tomu, že nerozhodol o jeho druhej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, že bol nečinný, keďže o jeho sťažnosti proti uzneseniu o zastavení konania do podania ústavnej sťažnosti (viac ako rok) nerozhodol. V tejto súvislosti zdôrazňuje celkovú dĺžku napadnutého konania v trvaní troch rokov. Zároveň namíeta neefektívny postup súdu spočívajúci vo výzve na zaplatenie súdneho poplatku napriek priznanej pomoci zo strany Centra právnej pomoci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní trvajúcim v čase podania ústavnej sťažnosti takmer tri roky, ktoré bolo zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku.

6. V úvode ústavný súd pripomína, že prihliada na skutočnosť, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť bez právneho zastúpenia, pričom zároveň o ustanovenie právneho zástupcu požiadal. Žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je pritom potrebné starostlivo posudzovať.

7. Jednou z podmienok v zmysle § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na priznanie ustanovenia právneho zástupcu je záver ústavného súdu o tom, že „*nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti*“. Úvaha v tomto smere je výslovne na ústavnom súde, ktorý vychádza z obsahu ústavnej sťažnosti. O zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti ide v prípadoch, keď z ústavnej sťažnosti nevyplýva potreba ochrany ústavnosti, ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená alebo nie sú splnené iné podmienky požadované zákonom, ktoré nemožno odstrániť. Inak povedané, ústavná sťažnosť by bola odmietnutá, aj keby bol sťažovateľ zastúpený advokátom. Ak teda ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní uznesením odmietne ústavnú sťažnosť (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez toho, aby skúmal majetkové pomery sťažovateľa (porov. *Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák,*

J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 177) (porov. I. ÚS 307/2023).

8. Ústavný súd preto, vychádzajúc z materiálnej koncepcie ochrany základných práv vrátane možnej opodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu, ako aj v záujme posúdenia žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu (či v sťažovateľovej veci ide, alebo nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti), podrobil postup mestského súdu v napadnutom konaní tzv. kvazimeritórnemu prieskumu.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa:

9. Ústavný súd poznamenáva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje judikatúru a vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno ich namietané porušenie posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

10. S odkazom na svoju judikatúru ústavný súd pripomína, že v prípade ústavných sťažností namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) takéto ústavné sťažnosti odmieta ako zjavne neopodstatnené, ak celková dĺžka konania pred súdom nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných prietahov (I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 172/2020, II. ÚS 334/2021, II. ÚS 514/2021), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti v čase jej podania nepreukázali takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (I. ÚS 190/2019, II. ÚS 357/2021). K iným dôvodom zakladajúcim záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci (súdu), ktorá je vždy posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. I. ÚS 156/2019, II. ÚS 238/2020).

11. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

12. S poukazom na už uvedené východiská ústavný súd pristúpil k posúdeniu ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že ku dňu jej doručenia ústavnému súdu trvalo napadnuté konanie približne takmer 3 roky. Ústavný súd vzhľadom na sťažovateľom predostreté argumenty uznáva, že postup mestského súdu v napadnutom konaní nemožno označiť

ako optimálny, keď plynulosť napadnutého konania poznačili najmä dve obdobia nečinnosti trvajúce v prvom prípade sedem mesiacov, kým okresný súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, a v prípade rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení napadnutého konania v trvaní až jedenásť mesiacov (od dopytu a odpovede Centra právnej pomoci do vydania uznesenia o sťažnosti). Uvedené obdobia nečinnosti mestského (resp. okresného) súdu možno považovať za príčinu vzniku istých prietahov v konaní, avšak tieto prietahy ani z hľadiska doterajšej dĺžky napadnutého konania a ani vzhľadom na okolnosti prerokovanej veci podľa ústavného súdu nedosahujú takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa.

13. Ústavný súd vníma neprimeranú dĺžku obdobia, počas ktorého sťažovateľ „čakal“ na zamietnutie jeho sťažnosti proti uzneseniu o zastavení konania. No zároveň berie do úvahy skutočnosť, že zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu aj napriek tomu, že oslobodenie od súdnych poplatkov nebolo sťažovateľovi priznané, predstavuje v zmysle ustanovenia § 10 ods. 1 a § 10 ods. 2 písm. e) *a contrario* zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov zákonný následok neodstránenia tejto prekážky konania. Uvedené má podľa ústavného súdu podstatný vplyv na zníženie právnej neistoty sťažovateľa, k odstráneniu ktorej dochádza v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu.

14. Podľa názoru ústavného súdu je aj celková dĺžka napadnutého konania pred mestským súdom (ktoré bolo k 23. augustu 2024 právoplatne skončené) stále v medziach ústavnej akceptovateľnosti, aj keď na jej hranici, berúc do úvahy aj predmet sporu, ktorý nepatrí do kategórie tzv. citlivých konaní, ktoré by si vyžadovali zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup (ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých) (porov. II. ÚS 284/2024).

15. Uvedený skutkový stav bol so zreteľom na obsah ústavnej sťažnosti, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru základom pre rozhodnutie ústavného súdu o tom, že ústavná sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená. Z tohto dôvodu ju ústavný súd odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku tohto uznesenia).

16. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa naznačujúcou nesprávny postup mestského súdu pri vyrubení súdneho poplatku, resp. pri nepriznaní mu oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, ústavný súd pripomína, že je v zmysle ustanovenia § 45 zákona o ústavnom súde viazaný petitom ústavnej sťažnosti, v ktorom sťažovateľ vymedzil rozsah požadovanej ústavnej ochrany (kvantitatívna stránka petitu návrhu), a preto rozhoduje len o tom, čoho sa sťažovateľ v petite svojho návrhu (ústavnej sťažnosti) domáha. V okolnostiach prerokovanej veci je to preskúmanie postupu mestského súdu vo svetle možného porušenia práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, nie jednotlivých rozhodnutí vydaných v priebehu napadnutého konania a ich súlad napr. so základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu.

III.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

17. Navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, možno ustanoviť právneho zástupcu za kumulatívneho splnenia dvoch podmienok,

a to (1) ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a (2) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

18. Odhliadnuc od prípadného splnenia prvej podmienky, ktoré nebolo pred ústavným súdom skúmané, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že v tomto prípade už na prvý pohľad nie je splnená druhá podmienka na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, keďže na základe záverov vyslovených v časti III.1 tohto uznesenia ide u sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

19. Ústavný súd preto žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu